

The Effectiveness of Reality Therapy on Psychological Capital, Emotional Self-regulation and Anxiety Sensitivity in Mothers of Children with Autism Spectrum

Seyyede Masoume Bagheri¹   , Seyyede Maryam Mousavi^{2*}

1. Master of Clinical Psychology, Department of Psychology, Islamic Azad University, Lahijan, Iran
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Received: 2022/07/27

Accepted: 2023/05/14

Abstract

Background: Autism spectrum disorder is one of the neurodevelopmental disorders that has been associated with persistent deficits in communication and social interactions in several different fields. This study aimed to examine the effectiveness of reality therapy on psychological capital, emotional self-regulation and anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder.

Materials and Methods: The research method is a quasi-experimental method and its design is pre-test and post-test with a control group. This study was carried out on mothers of children with autism spectrum disorder in Rasht, Iran. The instruments included the 16-question anxiety sensitivity questionnaire of Deacon and Wallen (2002), the 24-question psychological capital questionnaire of Luthans (2007) and the 63-question self-regulation questionnaire of Miller and Brown (1999). The data were analyzed using SPSS23 software and Mankova's multivariate analysis of covariance test.

Results: The results of the research showed that reality therapy had a significant effect on psychological capital, emotional self-regulation and anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder. Reality therapy also had a significant effect on anxiety sensitivity and psychological capital. It also had a significant effect on emotional self-regulation.

Conclusion: The average scores of psychological capital, emotional self-regulation in the intervention group under reality therapy in the post-test stage significantly increased compared to the pre-test and the control group. Also, the average scores of anxiety sensitivity in the intervention group under reality therapy in the post-test phase decreased compared to the pre-test and the control group.

*Corresponding Author: Seyyede Maryam Mousavi
Address: Department of Psychology, Lahijan Rasht, Islamic Azad University, Rasht, Iran
Tel: 09122845972
E-mail: Mmousavi.msc@gmail.com

Keywords: Anxiety Sensitivity, Self-regulation, Psychological Capital, Reality therapy

How to cite this article: Bagheri SM., Mousavi SM. The Effectiveness of Reality Therapy on Psychological Capital, Emotional Self-regulation and Anxiety Sensitivity in Mothers of Children with Autism Spectrum, Journal of Sabzevar University of Medical Sciences, 2023; 30(5):573-582.

Introduction

Autism spectrum disorder is one of the neurodevelopmental disorders that has been associated with persistent deficits in communication and social interactions in several different fields, including social interactions and non-verbal communication behaviors. What is certain is that mothers of children with autism spectrum disorder face many mental problems that cause changes in some important factors of their mental health, such as a decrease in psychological capital, a decrease in emotional self-regulation, and an increase in anxiety sensitivity, each of which has been addressed in this study.

Methodology

This quasi-experimental research is of applied type with the design of pre-test and post-test and control group. The statistical population of this research includes mothers of children with autism spectrum disorder in the city of Rasht, Iran. Through purposeful sampling method, the participants were selected and were randomly divided into intervention group and the control group (n=15). The experimental group participated in 8 90-minute reality therapy sessions during four weeks. But the control group waited for the treatment. SPSS software was used to analyze the data. Descriptive and inferential statistics were used to analyze the obtained data.

Results

The research results showed that reality therapy had a significant effect on psychological capital, emotional self-regulation and anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder ($p < .001$). Reality therapy showed a significant effect on anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder ($p < .001$). Reality therapy had a significant effect on psychological capital in mothers of children with autism spectrum disorder ($p < .001$). Reality therapy also had a significant effect on emotional self-regulation in mothers of children with autism spectrum disorder ($p < .001$).

Discussion

Reality therapy had a significant effect on psychological capital, emotional self-regulation and anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder. The significance levels of all the tests indicate that there is a significant

difference between the test and control groups in the post-test, at least in terms of one of the dependent variables (psychological capital, emotional self-regulation, and anxiety sensitivity). The philosophical basis of this approach is a positive view that emphasizes personal responsibility and human interest. Reality therapy is a view about life and can have many benefits for the individual and society. One of the basic principles of this therapeutic approach is evaluating behavior, judging and criticizing oneself. The subscale of positive reappraisal, which is a subset of problem-oriented strategies, describes efforts that create positive meaning by focusing on and contributing to personal growth and having motivation to change cognitive evaluation creativity. Reality therapy is based on choice theory. Meanwhile, humans are the most important element of our qualitative world and the ones we like to communicate with the most. This element includes people with whom we are close and enjoy being very much. The individuals undergoing treatment generally have no one in their qualitative world or often have someone in their qualitative world with whom they cannot relate satisfactorily. Reality therapy has a significant effect on anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder. Based on the reported results, it can be said that after comparing the post-test of anxiety sensitivity in the two groups by controlling the effect of the pre-test, the results showed that the mothers participating in the research had a significant reduction in their scores of anxiety sensitivity compared to the mothers who were in the control group after attending and training in reality therapy sessions. This result is in line with the researches of Nasiri et al. (2022), Sadeghian et al. (2020) and Fassbinder et al. (2016). In explaining this hypothesis based on theoretical foundations, it can be stated that reality therapy through the expansion of the theory of choice and consequently the selection of voluntary and efficient behaviors and the avoidance of involuntary and non-chosen behaviors provide the basis for improving the expectation of efficiency and outcome, which resulted in the improvement of self-efficacy. In the current research, due to the structure and content of cognitive behavior and humanism, they had the necessary capacity to positively influence psychology variables such as hope and could improve hope and other positive psychology indicators. In explaining this finding and in line with

the discussions about psychological capital and some of its components, especially hope. Hope means that a person is able to create the future of his choice and has special characteristics for it. These features include the power of will and the power to find a way. In other words, it can be said that hope originates from the human mind. For this reason, an optimist is said to be someone who is determined and wants to move towards the goals he has set with all his heart, and also believes that if there are obstacles or problems on the way to achieving his goals, he can solve them or he can find other routes. Reality therapy is one of the most effective treatment methods for mothers of children with autism spectrum disorder which can be used in combination with other trainings.

Conclusion

Reality therapy has a significant effect on psychological capital, emotional self-regulation and

anxiety sensitivity in mothers of children with autism spectrum disorder. The significance levels of all the tests indicate that there is a significant difference between the test and control groups in the post-test, at least in terms of one of the dependent variables (psychological capital, emotional self-regulation, and anxiety sensitivity)

Acknowledgment

This article is extracted from the author's thesis. In this way, I would like to express my heartfelt gratitude for the hard work and efforts of the honorable supervisor, and I pray for his success from the Almighty God. With the hope that the present research will be effective in enriching empirical research in the field of autism.

Conflict of Interest: The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this paper

اثربخشی واقعیت درمانی بر سرمایه روان شناختی، خودتنظیمی هیجانی و حساسیت اضطرابی در مادران کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم

سیده معصومه باقری^۱، سیده مریم موسوی^{۲*}

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران
 ۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: اختلال طیف اوتیسم یکی از اختلالات رشدی عصبی است که با نقایص مداوم در ارتباطات و تعاملات اجتماعی در چند زمینه مختلف شامل نقص در تعاملات اجتماعی و رفتارهای ارتباطی غیرکلامی همراه بوده است. این پژوهش با هدف اثربخشی واقعیت درمانی بر سرمایه روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی و حساسیت اضطرابی در مادران کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم انجام شده است.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش از نظر روش انجام، شبه‌آزمایشی و طرح آن پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل است. جامعه آماری این پژوهش مادران دارای کودکان اختلال طیف اوتیسم در شهر رشت بوده است نمونه‌های تحت مطالعه به پرسش‌نامه‌های ۱۶ سؤالی حساسیت اضطرابی دیکون و والن (۲۰۰۲)، پرسش‌نامه ۲۴ سؤالی سرمایه روان‌شناختی لوتانز (۲۰۰۷) و پرسش‌نامه ۶۳ سؤالی خودتنظیمی میلر و براون (۱۹۹۹) پاسخ دادند از نرم‌افزار SPSS23 و آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره مانکوا تجزیه و تحلیل آماری انجام شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که واقعیت درمانی بر سرمایه روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی و حساسیت اضطرابی در مادران کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم تأثیر معناداری دارد. واقعیت درمانی بر حساسیت اضطرابی تأثیر معناداری دارد. واقعیت درمانی بر سرمایه روان‌شناختی تأثیر معناداری دارد. واقعیت درمانی بر خودتنظیمی هیجانی تأثیر معناداری دارد.

نتیجه‌گیری: میانگین نمرات سرمایه روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی در گروه مداخله تحت واقعیت درمانی در مرحله پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون و گروه کنترل افزایش یافته است. همچنین میانگین نمرات حساسیت اضطرابی در گروه مداخله تحت واقعیت درمانی در مرحله پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون و گروه کنترل کاهش یافته است.

* نویسنده مسئول: سیده

مریم موسوی

نشانی: دانشگاه آزاد اسلامی

رشت، رشت، ایران.

تلفن: ۰۹۱۲۲۸۴۵۹۷۲

رایانامه:

Mmousavi.msc@gmail.c

om

شناسه ORCID:

0000-0002-8316-6617

شناسه ORCID نویسنده اول:

0000-0003-0869-5057

کلیدواژه‌ها:

حساسیت
خودتنظیمی،
روان‌شناختی، واقعیت درمانی،
اضطرابی،
سرمایه

مقدمه

کمک می‌کند که عمیقاً با واقعیت رفتارها و انتخاب‌هایش روبه‌رو شود و درک کند که خود (نه دیگران و دنیا) در مشکلاتش نقش دارد. اوست که باید انکار را کنار بگذارد و درک کند که باید ارزیابی دوباره خواسته‌ها و رفتارهایش را فرابگیرد تا بتواند به انتخاب‌های بهتری برای دست یافتن به رضایت از زندگی دست بزند (۵). مرور پژوهش‌ها بیانگر این است که واقعیت درمانگری بر کاهش نشخوار فکری، کاهش نگرانی و افزایش تحمل پریشانی

اختلال طیف اوتیسم، یکی از اختلالات رشدی عصبی است که با نقایص مداوم در ارتباطات و تعاملات اجتماعی در چند زمینه مختلف شامل نقص در تعاملات اجتماعی و رفتارهای ارتباطی غیرکلامی همراه بوده است و با رفتارهای کلیشه‌ای تکراری مشخص می‌شود (۱). پذیرش کودک اختلال طیف اوتیسم از یک جنبه به توانایی والدین برای مقابله مؤثر با ناتوانی‌های ذهنی او وابسته است. واقعیت درمانی به فرد

Copyright © 2023 Sabzevar University of Medical Sciences. This work is licensed under a Creative Commons Attribution- Non Commercial 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

Published by Sabzevar University of Medical Sciences.

مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، دوره ۳۰، شماره ۵، آذر و دی ۱۴۰۲، ص ۵۸۲-۵۷۳

آدرس سایت: <http://jsums.medsab.ac.ir> رایانامه: journal@medsab.ac.ir

شاپای چاپی: ۱۶۰۶-۷۴۸۷

است. جامعه آماری این پژوهش شامل مادران دارای کودکان اختلال طیف اوتیسم در شهر رشت می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت هدفمند است و اعضا به صورت تصادفی به دو گروه مداخله و گروه گواه تقسیم شدند و در هر گروه ۱۵ نفر بررسی شدند. برای اجرای نمونه‌گیری ابتدا به انجمن اوتیسم استان گیلان مراجعه شد. گروه آزمایش در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای، طی چهار هفته در جلسات واقعیت درمانی گروهی شرکت کردند. برگزاری جلسات توسط محقق که خود دوره واقعیت درمانی را در مؤسسه ویلیام گلاسر در شهر تهران طی ۲۷ ساعت گذارنده و دارای مدرک دوره واقعیت درمانی بوده است انجام شد. پروتکل تحقیق را بهادری خسروشاهی و حبیبی کلیبر (۱۳۹۶) براساس واقعیت درمانی گلاسر تدوین کردند (۱۸). به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS23 استفاده شد.

انجام پژوهش با کسب مجوز اخلاق پژوهشی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان با کد اخلاق IR.IAU.LIAU.REC.1400.022 انجام شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است.

مادران دارای فرزند اختلال طیف اوتیسم (۶). کاهش اضطراب و افسردگی (۷) و تاب‌آوری مادران دارای فرزند خاص، مؤثر است همچنین ذهن آگاهی بر تنظیم هیجان (۸). تاب‌آوری و شادکامی بهزیستی روان‌شناختی مادران دارای فرزند اختلال طیف اوتیسم مؤثر است (۹). سرمایه روان‌شناختی عبارت است از: سرمایه روان‌شناختی مجموعه‌ای از ویژگی‌های فردی را نشان می‌دهد که منابع مثبت یک فرد را بیان می‌کند (۱۰). حساسیت اضطرابی به ترس از اضطراب و نشانه‌های مرتبط با اضطراب اشاره دارد و از این عقیده ناشی می‌شود که این نشانه‌ها به پیامدهای بالقوه آسیب‌زای بدنی، روان‌شناختی و اجتماعی منجر می‌شود (۱۱).

سؤال اصلی پژوهش این است: آیا واقعیت درمانی بر سرمایه روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی و حساسیت اضطرابی در مادران کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم تأثیر معناداری دارد؟

۲. مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع کاربردی، از نظر روش پژوهش شبه‌آزمایشی و طرح آن پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل

جدول ۱. خلاصه محتوای جلسات و فعالیت‌ها

جلسه	محتوای جلسات
اول	آشنایی اعضا با یکدیگر، آشنایی اعضا با مفهوم واقعیت درمانی
دوم	آگاهی اعضا از نیازهای اساسی خود و نیز معرفی مؤلفه‌های مربوط به سرمایه روان‌شناختی و نقش آن و معرفی در برآورده شدن نیازها. آشنایی اعضا با هویت خود و انواع هویت
سوم	آشنایی با دنیای مطلوب انسان‌ها و سیستم‌های رفتاری و معرفی ماشین ذهن آدمی
چهارم	پذیرش مسئولیت رفتار خود
پنجم	آشنایی اعضا با هیجانات
ششم	آشنایی اعضا با چگونگی طرح‌ریزی حل مشکل و برنامه‌ریزی در راستای زندگی فعلی و حال حاضر خود
هفتم	آگاهی اعضا با شیوه تعهد نسبت به انجام دادن و عمل کردن طرح و برنامه‌های انجام‌شده
هشتم	جلسه هشتم مرور مطالب قبلی و پس‌آزمون شامل تمرین یادگیری‌ها، جمع‌بندی از اتمام جلسات

آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره‌ی مانکوا انجام شد

۳. یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS23 و

جدول ۲. آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره (تأثیر واقعیت درمانی بر سرمایه روان‌شناختی، خودتنظیمی هیجانی و حساسیت اضطرابی در مادران دارای کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم)

آزمون	ارزش	ضریب F	df فرضیه	Df خطا	sig
اثر پیلاهی	۰/۷۷۶	۲۶/۵۹۸	۳	۲۳	۰/۰۰۰
لامبدای ویلکز	۰/۲۲۴	۲۶/۵۹۸	۳	۲۳	۰/۰۰۰
اثر هوتلینگ	۳/۴۶۹	۲۶/۵۹۸	۳	۲۳	۰/۰۰۰
بزرگ‌ترین ریشه روی	۳/۴۶۹	۲۶/۵۹۸	۳	۲۳	۰/۰۰۰

بر اساس نتایج جدول ۲، آماره F تحلیل واریانس چندمتغیری بررسی تفاوت گروه کنترل و آزمایش در متغیرهای موردبررسی در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار است (لامبدای ویلکز:

۰/۲۲۴ سطح معناداری: ۰/۰۰۱) نتیجه به دست آمده حاکی از آن است که ترکیب خطی متغیرهای پژوهش براساس عضویت گروهی، تفاوت معناداری دارند.

جدول ۳. آزمون تحلیل کوواریانس یک راهه در متن تحلیل کوواریانس چندمتغیری

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا (اندازه اثر)
۱۴۱/۷۴۶	۱	۱۴۱/۷۴۶	۲۸/۲۳۴	۰/۰۰۰	۰/۵۳۰
۴۷۴/۴۴۸	۱	۴۷۴/۴۴۸	۳۵/۱۴۰	۰/۰۰۰	۰/۵۸۴
۵۹/۲۵۴	۱	۵۹/۲۵۴	۱۹/۴۸۴	۰/۰۰۰	۰/۴۳۸
۱۲۵/۵۰۸	۲۵	۵/۰۲۰			
۳۳۷/۵۴۳	۲۵	۱۳/۵۰۲			
۷۶/۰۲۸	۲۵	۳/۰۴۱			

جدول ۳ آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره پس از حذف اثر پیش آزمون را نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که واقعیت درمانی پس از حذف اثر پیش آزمون در افزایش سرمایه های روان شناختی (ضریب آزمون: ۲۸/۲۳۴؛ سطح

معناداری: ۰/۰۰۱؛ ضریب اتا: ۰/۵۳۰) و خودتنظیمی (ضریب آزمون: ۳۵/۱۴۰؛ سطح معناداری: ۰/۰۰۱؛ ضریب اتا: ۰/۵۸۴) و کاهش حساسیت اضطرابی (ضریب آزمون: ۱۹/۴۸۴؛ سطح معناداری: ۰/۰۰۱؛ ضریب اتا: ۰/۴۳۸) تأثیر دارد.

جدول ۴. نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره واقعیت درمانی بر سرمایه های روان شناختی

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب آزمون	سطح معناداری	مجذور اتا (اندازه اثر)
۱۳/۹۳۶	۱	۱۳/۹۳۶	۷/۳۷۸	۰/۰۱۲	۰/۲۳۵
۹/۰۱۳	۱	۹/۰۱۳	۷/۷۳۹	۰/۰۱۰	۰/۲۴۴
۵/۹۰۰	۱	۵/۹۰۰	۴/۹۵۲	۰/۰۳۶	۰/۱۷۱
۷/۰۹۸	۱	۷/۰۹۸	۵/۷۰۲	۰/۰۲۵	۰/۱۹۲
۴۵/۳۳۳	۲۴	۱/۸۸۹			
۲۷/۹۵۲	۲۴	۱/۱۶۵			
۲۸/۵۹۴	۲۴	۱/۱۹۱			
۲۹/۸۷۸	۲۴	۱/۲۴۵			

جدول ۴ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره پس از حذف اثر پیش آزمون را نشان می دهد، نتایج حاکی از آن است که پس از حذف اثر پیش آزمون، واقعیت درمانی در افزایش خودکارآمدی (ضریب آزمون: ۷/۳۷۸؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۲؛ ضریب اتا: ۰/۲۳۵)، امیدواری (ضریب آزمون: ۷/۷۳۹؛ سطح

معناداری: ۰/۰۱۰؛ ضریب اتا: ۰/۲۴۴)، تاب آوری (ضریب آزمون: ۴/۹۵۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۳۶؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۱) و خوش بینی (ضریب آزمون: ۵/۷۰۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۲۵؛ ضریب اتا: ۰/۱۹۲) تأثیر دارد.

جدول ۵. نتایج آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره واقعیت درمانی بر خودتنظیمی

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب آزمون	سطح معناداری	مجدور اتا (اندازه اثر)
۱۰/۴۷۵	۱	۱۰/۴۷۵	۶/۹۳۲	۰/۰۱۶	۰/۲۴۸
۱۰/۴۷۲	۱	۱۰/۴۷۲	۶/۱۴۱	۰/۰۲۲	۰/۲۲۶
۶/۴۲۱	۱	۶/۴۲۱	۴/۴۹۰	۰/۰۴۶	۰/۱۷۶
۱۱/۳۰۴	۱	۱۱/۳۰۴	۷/۷۳۶	۰/۰۱۱	۰/۲۶۹
۳/۳۶۲	۱	۳/۳۶۲	۴/۵۹۰	۰/۰۴۴	۰/۱۷۹
۴/۸۱۴	۱	۴/۸۱۴	۶/۶۷۳	۰/۰۱۷	۰/۲۴۱
۱۰/۷۹۹	۱	۱۰/۷۹۹	۷/۴۸۲	۰/۰۱۲	۰/۲۶۳
۳۱/۷۳۳	۲۱	۱/۵۱۱			
۳۵/۸۱۳	۲۱	۱/۷۰۵			
۳۰/۰۳۳	۲۱	۱/۴۳۰			
۳۰/۶۸۸	۲۱	۱/۴۶۱			
۱۵/۳۸۴	۲۱	۰/۷۳۳			
۱۵/۱۵۰	۲۱	۰/۷۲۱			
۳/۳۱۲	۲۱	۱/۴۴۳			

گروه

خطا

جدول ۵ نتایج آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره نتایج حاکی از آن است که پس از حذف اثر پیش‌آزمون، واقعیت درمانی در افزایش پذیرش (ضریب آزمون: ۶/۹۳۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۶؛ ضریب اتا: ۰/۲۴۸)، ارزیابی (ضریب آزمون: ۶/۱۴۱؛ سطح معناداری: ۰/۰۲۲؛ ضریب اتا: ۰/۲۲۶) و راه‌اندازی (ضریب آزمون: ۴/۴۹۰؛ سطح معناداری: ۰/۰۴۶؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۶) بررسی (ضریب آزمون: ۷/۷۳۶؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۱؛ ضریب اتا: ۰/۲۶۹) برنامه‌ریزی (ضریب آزمون: ۴/۵۹۰؛ سطح معناداری: ۰/۰۴۴؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۹) اجرا (ضریب آزمون: ۶/۶۷۳؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۷؛ ضریب اتا: ۰/۲۴۱) و سنجش (ضریب آزمون: ۷/۴۸۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۲؛ ضریب اتا: ۰/۲۶۳) اثر دارد.

جدول ۶ نتایج آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره نتایج حاکی از آن است که پس از حذف اثر پیش‌آزمون، واقعیت درمانی در افزایش پذیرش (ضریب آزمون: ۶/۹۳۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۶؛ ضریب اتا: ۰/۲۴۸)، ارزیابی (ضریب آزمون: ۶/۱۴۱؛ سطح معناداری: ۰/۰۲۲؛ ضریب اتا: ۰/۲۲۶)، راه‌اندازی (ضریب آزمون: ۴/۴۹۰؛ سطح معناداری: ۰/۰۴۶؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۶) بررسی (ضریب آزمون: ۷/۷۳۶؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۱؛ ضریب اتا: ۰/۲۶۹) برنامه‌ریزی (ضریب آزمون: ۴/۵۹۰؛ سطح معناداری: ۰/۰۴۴؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۹) اجرا (ضریب آزمون: ۶/۶۷۳؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۷؛ ضریب اتا: ۰/۲۴۱) و سنجش (ضریب آزمون: ۷/۴۸۲؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۲؛ ضریب اتا: ۰/۲۶۳) اثر دارد.

جدول ۶. نتایج آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره واقعیت درمانی بر حساسیت اضطرابی

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	ضریب آزمون	سطح معناداری	مجدور اتا (اندازه اثر)
۱۳/۱۷۲	۱	۱۳/۱۷۲	۵/۵۵۵	۰/۰۲۶	۰/۱۷۶
۱۵/۰۴۲	۱	۱۵/۰۴۲	۶/۶۴۶	۰/۰۱۷	۰/۱۹۹
۶۱/۶۵۳	۲۶	۲/۳۷۱			
۶۰/۴۶۵	۲۶	۲/۳۲۶			

گروه

خطا

از بین بردن نقاط ضعف است. اساس فلسفی این رویکرد که دیدی مثبت دارد بر مسئولیت شخصی و علاقه بشری تأکید می‌کند. بر اساس نتایج گزارش شده می‌توان گفت که پس از مقایسه پس‌آزمون حساسیت اضطرابی در دو گروه با کنترل کردن اثر پیش‌آزمون، نتایج بیان‌کننده آن است که مادران شرکت‌کننده در پژوهش پس از حضور و آموزش در جلسات واقعیت درمانی، دارای کاهش قابل توجهی در نمرات حساسیت اضطرابی نسبت به مادرانی که در گروه کنترل بوده‌اند، هستند ($p = 0/000$). این نتیجه، هم‌سو و هم‌راستا با پژوهش‌هایی

جدول ۶ نتایج آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره پس از حذف اثر پیش‌آزمون را نشان می‌دهد، نتایج حاکی از آن است که پس از حذف اثر پیش‌آزمون، واقعیت درمانی در کاهش نگرانی جسمانی (ضریب آزمون: ۵/۵۵۵؛ سطح معناداری: ۰/۰۲۶؛ ضریب اتا: ۰/۱۷۶)، نگرانی ذهنی (ضریب آزمون: ۶/۶۴۶؛ سطح معناداری: ۰/۰۱۷؛ ضریب اتا: ۰/۱۹۹) اثر دارد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

مهم‌ترین نقطه قوت واقعیت درمانی، کاربرد آن درباره سلامت روانی به‌عنوان یک عامل پیشگیری و تأکید بر نقاط قوت به‌جای

که توجه به استفاده از درمان طرح‌واره همراه با این پروتکل شود. توجه به استفاده از تکنیک واقعیت‌درمانی از روش‌های مکمل مثل آموزش آرمیدگی عضلانی، با هدف کاهش نشانه‌های جسمی اضطراب و آموزش آگاهی‌افزایی درباره نگرانی‌های مربوط به رویدادهای حال و آینده، آموزش راهبرد حل مسئله و شناسایی موقعیت‌های مبهم و توأم با بلا تکلیفی، آگاهی‌افزایی از اجتناب شناختی با بهره‌گیری از تکنیک خرس سفید برای مادران دارای فرزند اختلال طیف اوتیسم استفاده شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه نویسنده می‌باشد. بدین وسیله از زحمات و تلاش بی‌دریغ استاد راهنمای محترم، تشکر و مراتب سپاس اعلام می‌شود.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع بین نویسندگان وجود ندارد.

سهم نویسندگان

تمامی نویسندگان، امور مربوط به مقاله و پیگیری‌های آن را بر عهده داشته‌اند.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش با کسب مجوز اخلاق پژوهشی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان با کد اخلاق IR.IAU.LIAU.REC.1400.022 انجام شد.

مثل ابراهیمی و ابراهیمی (۱۳۹۹) (۶). اد و همکاران (۲۰۲۰) (۱۹) و شریفی‌پور و همکاران (۲۰۲۰) است (۲۰). در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که درمان گروهی فرصتی فراهم می‌کند تا فرد در مورد مشکلش صحبت کند و احساساتش را بروز دهد. مادران شرکت‌کننده در پژوهش پس از حضور و آموزش در جلسات واقعیت‌درمانی، افزایش قابل‌توجهی در نمرات سرمایه روان‌شناختی نسبت به مادرانی که در گروه کنترل بوده‌اند، داشتند ($p = 0/000$). این نتیجه، هم‌سو و هم‌راستا با پژوهش‌های نصیری و همکاران (۱۴۰۰) (۲۱)، صادقیان و همکاران (۱۳۹۸) (۲۲) و فاسیندر و همکاران (۲۰۱۶) (۲۳) است. در تبیین این یافته و هم‌سو با بحث‌هایی که در مورد سرمایه روان‌شناختی و برخی از مؤلفه‌های آن به‌خصوص امید و امیدواری مطرح شد، امید بدین معناست که فرد قادر است تا آینده دلخواه خود را بسازد و برای این کار ویژگی‌های خاصی دارد. این ویژگی‌ها عبارتند از: قدرت اراده و قدرت یافتن راه و مسیر. به عبارت دیگر می‌توان گفت امیدواری از ذهن انسان سرچشمه می‌گیرد (۲۵). مادران شرکت‌کننده در پژوهش، پس از حضور و آموزش در جلسات واقعیت‌درمانی، افزایش قابل‌توجهی در نمرات خودتنظیمی هیجانی نسبت به مادرانی که در گروه کنترل بوده‌اند، داشتند ($p=0/000$). این نتیجه هم‌سو و هم‌راستا با پژوهش‌هایی مثل امامدوست و همکاران (۱۳۹۹) (۲) و شوچی (۱۳۹۹) است (۲۴).

با توجه به این که یک پروتکل به‌تنهایی نمی‌تواند همه جنبه‌های درمانی و آموزشی را پوشش دهد، پیشنهاد می‌شود

References

- [1]. Jiang C, Lin Lm L, Long S, Ke X. Y, Fukunaga K, Lu Y. M., & Han, F. Signalling pathways in autism spectrum disorder: mechanisms and herapeutic implications signal. *Transduction and Targeted Therapy*. 2022;7(1):229. doi.org/10.1038/s41392-022-01081-0 2.
- [2]. Imamdost Z, Timuri S, Khoinejad Gh, Rajaei A. Comparison of the effectiveness of cognitive therapy based on mindfulness and reality therapy on the cognitive regulation of emotion in mothers of children with autism spectrum disorder. *Psychological Sciences*. 2019;19(89):647-665. doi:10.1001.1.17357462.1399.19.89.5.9
- [3]. Hirota T, King, B. H. Autism Spectrum Disorder: A Review. *JAMA*. 2023;329(2):157-168. doi:10.1001/jama.2022.23661
- [4]. Ntre V, Papanikolaou K, Amanaki E, Triantafyllou K, Tzavara C, & Kolaitis, G. Coping Strategies in mothers of children with autism spectrum disorder and their relation to maternal stress and de-pression. *Psychiatriki*. 2022; 33: 210-218. https://doi.org/10.22365/jpsych.2022.068
- [5]. Peyghan K, Kraskian A, Hosseinzadeh M, Peyvandi P. Comparison of the Effectiveness "Compassion-Based Group Therapy" and "Group Reality Therapy" on Parent-Child interaction in Mothers with Autistic Children. *JHPM*. 2022; 11 (6) :12-25. http://jhpm.ir/article-1-1436-fa.html [Persian]
- [6]. Ebrahimi M, Ebrahimi S. The Effectiveness of the Reality Therapy on the Rumination, Concern and Tolerance of Distress in Mothers of Autistic Children. *JPEN*. 2021; 7 (2) :11-20. http://jpen.ir/article-1-432-fa.html
- [7]. Saram Z, Manshai G. the effectiveness of group reality therapy on depression and anxiety of mothers with children intellectual develop ental disorder. The 6th International Conference on Psychology Educational Sciences and Lifestyle. 2019. https://civilca.com/doc/1122920/. [Persian]
- [8]. Ebrahimi M, Shokri E, Rezavandi M. The effectiveness of reality therapy on emotional regulation and resilience of mothers of autistic children in Sari city. *Psychological Studies and Educational Sciences*. 2019;40(1):79-90 [Persian]

- [9]. Zhang J, Deng X, Huang L, Zeng H, Wang L. Profile of trait mindfulness and its association with emotional regulation for early adolescents. *Personality and Individual Differences*. 2019;147:12-17. doi.org/10.1016/j.paid.2019.04.008
- [10]. Fatahi S, Deledade Moghadam M, Taqwi F. The effectiveness of mindfulness training on the resilience and happiness of mothers with children with learning disabilities. *Journal of Disability Studies*. 2018;20.1001.1.23222840.1398.9.0.98 [Persian].
- [11]. Chiracu A, Cosma G, Stepan A, Cosma M, Corlaci I, Călugăru E & Avramescu T. Psychological capital, quality of life, and well-being in mother caregivers of individuals with down syndrome. *Frontiers in Psychology*. 2023; 14. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1145104
- [12]. Rivas-Vazquez R. A, Blais M. A & Carrazana, E. Does Anxiety Sensitivity Complicate Recovery From COVID-19 Infection?. *The Primary Care Companion for CNS Disorders*. 2021; 23(6): 38062. doi.org/10.4088/PCC.21br03145.
- [13]. Baiano C, Raimo G, Zappullo I, Cecere R, Rauso B, Positano, M & LabNPEE Group Aversana Lea Dell'Di Rosa. Alessandro. Esposito. Giovanna Milo Rosa Polito Francesco
- [14]. Raimondo C. Anxiety Sensitivity Domains are Differently Affected by Social and Non-social Autistic Traits. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2022; 52(8): 3486-3495. DOI: 10.1007/s10803-021-05228-w
- [15]. Uljarević M., Carrington S & Leekam S. Brief report: effects of sensory sensitivity and intolerance of uncertainty on anxiety in mothers of children with autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2016;46(1):315-319. https://doi.org/10.1007/s10803-015-2557 8
- [16]. Deacon B.J & Valentiner D.P. Anxiety sensitivity and panic attack symptomatology among low-income African-american adolescent. *Journal of Psychology and Behavioural Assessment*. 2002;23:25.33. https://doi.org/10.1016/S0887-6185(01)00092-5
- [17]. Luthans F, Avolio B, Avey J & Norman S. Psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*. 2007; 60: 541-572. doi.org/10.1111/j.1744-6570.2007.00083.x
- [18]. Miller F, Brown I. Short Self Regulation Questionnaire (SSRQ), DASS.21. Questionnaire.
- [19]. Bahadri Khosrowshahi J, Habibi Kaliber R. Effectiveness of group reality therapy on psychological capital, self-worth and social well-being of the elderly. *Psychology of Aging*. 2016; 2(3): 153-165 [Persian]. https://jap.razi.ac.ir/article_614.html
- [20]. Ede M O, Anyanwu J. I, Onuigbo L. N, Ifelunni C. O, Alabi-Oparaocha, F. C, Okenyi E. C. Rational emotive family health therapy for reducing parenting stress in families of children with autism spectrum disorders: a group randomized control study. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*. 2020; 38:243-271. https://link.springer.com/article/10.1007/s10942-020-00342-7
- [21]. Nasiri A, Sharifi T, Ghazanfari A, Cherami. M. Comparing the effectiveness of schema therapy and reality therapy on the psychological capital of preschool teachers. *Applied Psychology Quarterly*. 2021;15(3):536511. doi:10.52547/apsy.2021.222264.1060
- [22]. Sadeghian A, Fakhri M. Effectiveness of group reality therapy based on psychological capital and responsibility of divorced teenagers. *Social Health Scientific Research Quarterly*. 2018;7(1):1128. [Persian]. https://doi.org/10.22037/ch.v7i1.23704
- [23]. Fassbinder E, Schweiger U, Martius D., Brand-de Wilde O & Arntz A. Emotion regulation in schema therapy and dialectical behavior therapy. *Frontier in psychology*. 2016;7:1373. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01373
- [24]. Shoufchi J, The effectiveness of reality therapy training on self-care and self-regulation of men with physical and mental disabilities. *Journal of Psychological Achievements*. 2019; 27 (1): 247-264 [Persian] https://www.sid.ir/paper/186571/fa
- [25]. Bandura A, Freeman WH, Lightsey R. Self-efficacy: The exercise of control. 1999. DOI: 10.1891/088